Broj 42. U Trstu 19. oktobra 1893. Godina XXIV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripeslana sei pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje *0 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arke.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nvč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Iz carevinskoga vieća.

(Sjednica II., obdržavana dne 18. t. mj.)

Na početku sjednice rasprela se je načelna rasprava izmedju češkoga zastupnika dra. Engola i izmedju predsjednika kuće o neuvrščivanju nenjemačkih govora u poslovnik i u brzopisni zapisnik. Na tu raspravu svratit ćemo se posebice.

Imunitetni odbor predlaže, da se zastupnika Biankini-a, kao urednika „Narodnoga Lista", ne izruči zadarskomu sudu, pošto je stvar zastarjela.

Kod prelaza na raspravu o izuzimnom stanju u Pragu i okolici progovori prvi zastupnik Eim, koji reče u glavnom sliedeće: Sa obćenito ljudskoga stanovišta može se reći, da se često tjera politika pritiska. Još uviek valja izreka, izrečena ne možda od kakvoga opozicijonalca ili radikalca, već od činovnika ostarjela u sudbenoj službi, častnoga zastupnika za Solnograd — Lienbachera: Austrija je policajna država.

Za ministra grofa Taaffe-a nije poviest učiteljica. On rabi isti način proti Čehom, koj su rabili u prošlih desetkih godina druge vlade. Iznimno stanje je neuspjeh pogadjanja — fiasco cieloga vladinoga sustava. Doista ne ima većega protuslovja, nego li je ono izmedju obećanja previšnjega priestolnoga govora od 9. oktobra 1879. i proglašenja iznimnoga stanja 12. septembra 1893. Ako je češki narod izgubio povjerenje u namjere grofa Taaffe-a, zato nije kriv narod, nego vlada ova i njezine predšastnice, od kojih se je rabilo politiku pritiska i nasilja.

Proglašenje iznimnoga stanja je jasan dokaz, da je ministarstvo Taaffe-a doživilo poraz na odsudnom češkom bojnom polju. Grofa Taaffe-a nebi to bilo stiglo, kad bi se bio držao svoje izreke, da se naime nijednoga naroda Austrije ne smije na zid pritiskati.

Prag, glava kraljevine češke, je u izričnom iznimnom stanju, u istinu pako obstoji iznimno stanje u svih dielovih čeških zemalja. Zakon o tisku, o udruživanju i o sastajanju ne obstoji već tamo, pače i povjerljivi govori zastupnika zabranjuju se silom policije. Sve je napereno proti opozicijonalnoj, narodnoj stranci. Proti njoj upotrebilo se je svu vladinu moć. U samom iznimnom stanju uvelo se je posebno iznimno stanje za tu stranku. „I to potencijonirano iznimno stanje tjera se na način, koji sjeća na najžalostnije dobe samovolje, policajne vladavine, bezzakonja i osobnoga despotizma".

Ta stranka je neobuzdanomu progonstvu izvrgnuta. Upriličilo se je hajku na veleizdajnike, da se naknadno denuncijacijami nadje gradivo za iznimno stanje. Državna odvjetničtva postupaju subjektivno proti očitovanjem, proti kojim se je objektivno prije mjeseca i mjeseca postupalo. Slobode tiska ne ima nikakve. U Pruskoj širila se jednom viest: „sloboda tiska, a uz nju sohe!" Te rieči već davno ne vriede za Prusku, al valjaju uzupor svim temeljnim zakonom za nas!

„Gospodo moja! U Češkoj ne ima nikakova prava, nikakova zakona, nikakvoga parlamenta, nikakve uprave, nikakvoga ustava; u istinu obstoji puka samovolja. Vremena svemoći policije, žandarmerije i nabitog oružja povratila su se opet i sila je opet svemu zadnji razlog (ultima ratio). Knez Meternich, stari državni kancelar rekao je jednom: revolucija odozgor je pogibeljnija, nego li ona odozdol. Moja gospodo! Meni se čini, da je ovaj odozgor praktično rabljeni nihilizam, koji nieče svako postojeće pravo, najpogibeljniji".

Evropa jedva da naslućuje te okolnosti. Ona stvara svoj sud površno. Mi pako ćutimo grubi pad, koj nas tišti i koj s ovu i s onu stranu Litave veoma pogibeljno vrienje prouzrokuje!

„Gospodo moja! Nedošao dan kao posliedica toga stanja, u kojem bude nova katastrofa pokazala svietu, da bijahu temelji truli i da ova država nije osnovana na jedino zanesljivom temelju, a to je pouzdanje narodah".

Sa iznimnim stanjem izgubio je grof Taaffe konačno partidu. Igra je pri koncu i ako on pogleda po Češkoj, viditi će, da odnošaji tamo ne bijahu nikada tako kukavni, kano sada. Bezzakonito nasilje jest najgroznija slaboća. Na češkom zemljištu ne ima Taaffe nijednoga prijatelja, niti u češkom niti u njemačkom taboru. Ciela Češka stoji proti njemu; ali ne samo Češka, nego i druge velike i malene pokrajine. Vlada pako, kojoj su protivni cieli narodi i ciele pokrajine, nebi smjela ostati u službi, jer je to očevidna pogibelj za državu. Češki narod će i nju preživjeti. On je i gorih preživio i nanj se može upraviti ona Horacova izreka: „Koliko dublje nas se baca, toliko jači izlazimo".

Zlo je, da se je izabralo za proglašenje iznimnoga stanja upravo 12. septembar, na koji dan češki narod pokazuje svoje legitimističko načelo; odkad je naime u Austriji zabranjeno pristajati glasno i očito uz vjeru na rieči vladara.

Nesreća je grofa Taaffe-a, da biva o stanju u Češkoj krivo obaviešćen. Moguće je, da će se ga sada obavietiti, da u Češkoj vlada mir, ali rieč mir čulo se je već često u Beču onda, kad bijaše skoro zatim kažnjeno lažju. Dosta je pomisliti na Lombardiju, na Mljetke, na Ugarsku, pa ako ćemo i dalje segnuti, na Nizozemsku.

„I nas Čehe je svako iznimno stanje narodno i politički ojačalo. Tako će nas i ovo. Staro bo izkustvo uči, da poslie svakoga pribića na križ sliedi uskrsnutje, a poslie svakoga uskrsnutja, prapast nepravednih sudaca. Vladanje sabljom, osnovano na klevetah, nije nigdje uspjelo. I ako se je ministarstvo i namjestničtvo promjenilo u viši odsjek policije, posliedice toga neće za stalno izostati.

Strasti u puku rasti će, a on će se u Austriji još tudjijim smatrati nego li je.

Prelazeć na uzroke iznimnoga stanja, kaže i dokazuje govornik, da ne imaju nikakva temelja. Na svrsi obraća se govornik: prema lievici, kojoj dovikuje, da će ju, grof Taaffe u koliko već nije, izigrati; prema Poljakom, na kojih zastavi da je napisano: „Za našu i za vašu slobodu" i kojim neće da više govori, jer brat može prema bratu govoriti samo jednom rieči, i ako mu ta ne segne u srce, onda je ono i prema svakoj drugoj zatvoreno; prema hrvatskoj, slovenskoj i rusinskoj brači, o kojih se nada, da će svojim glasovanjem pokazati slavensku krvnu srodnost, te prema češkim velikašem, koji neka ne zaborave, da bi odsječeni od narodne grane, morali izginuti. — Zaključi riečmi: „Mi nećemo ostaviti, bilo što bilo, našega broda, već ćemo ostati vjerni sudbini naše domovine, njezinoj slobodi, vjerni do smrti.

Zastupnik Bareuther izjavlja u ime svoje stranke, njemačko-narodne, da će glasovati u svih štadijih razprave proti iznimnom stanju, premda je ono napereno proti njihovim političkim protivnikom. Ono je u obće napereno proti narodnostnim težnjam i proti gradjanskoj slobodi, koju imade njegova stranka napisanu na svojoj zastavi, a to tim više, što je u prilog lievici.

Češki zastupnik dr. Slama ističe, da vlada nije jošte navela uzroka iznimnomu stanju. Pravi i jedini uzrok jest taj, što se je sa iznimnim stanjem htjelo slomiti odpor češkoga naroda proti sadašnjemu sustavu vladanja. Najbolje bi bilo, da vlada digne iznimno stanje i da udari drugim putem prema češkomu narodu, jer će se samo tim uzpostaviti željeni javni mir i red.

Zastupnik dr. Heilsberg očituje u ime njemačke ljevice, da će ona čekati, prije nego li se u stvari izreče, izjave vlade. Opaža pako već sada, da je za stanje u Češkoj odgovorna sama vlada, kojoj već sada izjavlja, da je njezin predlog o izbornoj promjeni protivan gradjanom i seljakom u obće, imenito gradjanom i seljakom njemačkoga naroda.

Zastupnik Biankini reče o istom predmetu u glavnom sliedeće:

Naglasujuć slavensku solidarnost, izjavio je, da govori ne samo kao Hrvat, koji se ćuti članom velike slavenske obitelji, već poglavito kao slobodan čovjek, koji prezire sve ono, što tlači slobodu, taj najveći dar božji, koji smo svi dužni čuvati i braniti kao oči u g[illegible]vi. Spominje rieči Gladstonove, koji je zaludu tražio na zemljovidu jednu točku, gdje bi Austrija bila učinila štogod dobra. Dočim druge države preinačuju svoje ustave u demokratičnom smislu, Austrija proglasuje iznimno stanje u Češkoj, gdje je najvažnija točka političkog položaja, kao da cio sustav vladin nije iznimau, kao da zapliene novina i uzkraćenje prava sakupljanja nisu odavna

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

VII.

U Rimu ne ima tudjinaca! Na svomu putu uvjerio sam se o tomu, a uvjeriti će se svatko, koji onamo podje. Mnogim će se moja tvrdnja pričiniti nesmislom, ali ipak ja opet tvrdim, da je tako. U Rimu svatko, ma od kudgod došao, naći će kutić, gdje će moći reći: ovdje sam na svojem. Ne mislim govoriti ob onom obćem osjećaju, koje ćuti svaki kršćanin, kad ugleda vječni grad, te reče u sebi: evo me u našoj prostolnici. Ne mislim na to, nego u istinu svaki čovjek i u narodnom smislu moći će naći u Rimu grudu zemlje, koja miriše po njegovoj domovini. Kroz stoljeća svaki si je narod ogradio malen vrtić u vječnom Rimu, gdje goji domaćeg cvieća, da razveseli i utješi svakoga, koji ovamo podje.

U Rimu svakoga dana čuju se valjda svi jezici svieta. Pa ne samo od ljudi, koji za par dana dodju, nego takodjer od ljudi, koji trajno u Rimu prebivaju.

Hvala Bogu, niti mi Hrvati nismo iz tog kola isključeni.

Naš gostinjac sv. Jerolima jest ono sveto ognjište, oko kojega se možemo kao braća okupiti, i gdje može svatko reći: evo me doma.

Tuj proboravih i ja one dane, koje bijah u Rimu. Gostinjac sv. Jerolima ne smije nikada iz mojo pameti. U gostinjcu upoznah pobliže upravitelja gosp. dra. Ivana Črnčića, nadpopa ondješnjega kaptola. Nadjoh i upoznah toga plemenitoga čovjeka, kakvih ja do sada ne poznavah mnogo. Dobrahno je već zamakao u godinah, ali je tako pun zanosa, tako gibak i okretan, da mu mnogi mladići imadu šta zavidjati. To je prava blaga, idejalna slovinska duša. Čovjek, koji kao da neima žuči u sebi, koji nezna, što je zloba, koji se valjda u svome vieku nije nikad znao osvećivati ni na najtože nepravice; čovjek, koji je svakomu na uslugu i najvećim crkvenim dostojanstvenikom i najčednijim svećenikom, to je preč. gosp. dr. Ivan Črnčić. A njegov zanos za sve, što je hrvatskoga, gotovo me je očarao. Na njegovom stolu naći ćeš hrvatskih novinah, hrvatskih knjiga, pa i najnovijih. Hrvatski govori kao pravi učenik Frana Kurelca, te staro koronike naše, a rieč mu teče, da se gotovo snebivaš. Jednoga dana sjedeć uz njega u njegovoj sobi zapredosmo govor o prilikah, ili bolje o neprilikah u Hrvatskoj, pa me njegova otvorenost, njegov idejalni zanos, njegovo točno poznavanje i najmanjih sitnica, tako presenetilo, da gotovo podvojih jesam li zbilja u Rimu ili gdjegod usred Hrvatske. Bijah iznenadjen kao malo kada, jer ja vam mišljah, da ću u Rimu naći sve tudje, a kad tamo, ja uprav u Rimu, uz ruševine koloseja, pod sjenom kupule sv. Petra, slušah takve domoljubne rieči, kakvih malo kada. — Ako li vam slučajno ovi redci u oči dodju, molim Vas, prečastni gospodine, da ih primite kao najiskreniji izliev srca, koje svojim postupanjem prisiliste, da Vas časti, da Vam se divi, da Vam zahvali! Bog Vas uzdržao!

U istoj palači jesu i stanovi za gospodu kanonike kaptola sv. Jerolima. Medju njima je i ona radina pčela, koja nam je uprav ljetos dala okusiti najsladjega svoga meda. To je prečastni gospodin kanonik Parčić sa svojim monumentalnim djelom: glagolskim misalom, svim nam sladjim od meda.

Kaptol i gostinjac sv. Jerolima u Rimu je za Hrvata, koji u Rim hodočasti, divna oaza, u kojoj može naći i počinka i duševne okriepe. A koli je to krasno, kud se usred strana svieta namjeriš na grudu (pa ma kako bila malena), odkinutu od domovinskoga tla, a na njoj te čeka domoljubno srce, da ti ponudi kruha i soli, — eh, to je laglje osjećati, nego izreći.

* *
*

Valja da pregledamo, ma i na brzu ruku, i crkvu sv. Jerolima. Nije to nikakva silna bazilika, ali je ipak takva, te zaslužuje, da se i na nju obazremo. A pak napokon to je naša svetinja!

Na mjestu, gdje je sada crkva sv. Jerolima, bijaše u davnini crkvica svete Marine, koju je papa Nikola V. darovao hrvatskim remitom, da uz nju sazidaju gostinjac za uboge hodočastnike svoga jezika. Crkvica bje popravljena, a kasnije ju gotovo svu ponovi papa Siksto V. i ubroji ju u kolegijatne crkve.

Slikarije su vrlo liepe i sve su nadahnute istom idejom, da proslave vojujuću crkvu. Slike su većinom od rimskoga slikara Petra Gagliardi-a: i one na svodu, koje prikazuju uzvišenje sv. križa; angjele kako dielo palme božjim ugodnikom; četiri veća proroka; šest slika iz staroga zavjeta itd. Njegove su i slike dvanajstorice apoštola, na stupovih a takodjer i one dvie veličanstvene slike u poprječnoj ladji: kalvarij i tri kralja pri jaslih.

Ima i liepih slika iz života sv. Jerka, komu je sada i crkva prikazana.

Nek uspjeva i cvate sve, što je naše!

* *
*

Iz svetog Jerolima podjimo i do druge naše svetinje, do sv. Klimenta. Nešto je dugi put, jer od ripete do koloseja i dalje, tamo put sv. Ivana u Lateranu, biti će kakva tri kilometra puta. Ali u Rimu ne ima čovjeku počinka, već su tamo dugi puti, a kratki konaci. Komu je do počinka, nije uprav nuždno, da se potrudi do Rima, jer počivati može se najudobnije kod kuće, a u Rimu valja se maknuti, da štogod obadješ, jer dnevi izmiču, a mnogim i mošnja otanča.

Valjalo bi, da je čovjek podpuni strukovnjak, a da znade procieniti baziliku sv. Klimenta, kako ona zaslužuje. Odkad li uprav ona postoji, mogu se učenjaci prepirati do volje, ali svakako bijaše jurve početkom petoga stoljeća pretvorena u baziliku. Učenjaci ju pripoznavaju kao najzanimiviju rimsku baziliku. U njoj su svete moći Klementove, donešene iz Hersoneza u Rim od naših svetih apoštola Cirila i Metoda.

U toj bazilici ima prekrasni kor sa oznakom pape Ivana VIII., postavljen usred crkve, da puk vidi svoje svećenike pri molitvi i da svećenici vide svoj puk.

Prepustiti ću te brizi vješta redovnika, koji tu crkvu nastaju, i koji će se već pobrinuti, da ti protumače sve znamenitosti

85

na dnevnom redu. Za tim govornik istražuje, zašto je proglašeno iznimno stanje u Českoj, i dolazi do zaključka, da mu je svrha ugušiti patriotično čuvstvo, narodnu misao i prava českoga naroda. Pobija izgovor vladinih listova, da je iznimno stanje napereno samo proti Mladočehom, jer da su ovi radikalci, demagogi i revolucionarci, i dokazuje da su Mladočesi narod česki, da su stranka naroda, i konservativna, koja ima u svom programu jedan kraljevski reskript, a da nisu ni radikalci u pravom smislu, jer Slaveni u Austriji moraju se još više boriti za narodne, nego za političke slobuštine. Radi toga Slaveni i zagovaraju obće pravo glasovanja, jer će samo tim pravom postignuti onaj broj zastupnika, koji odgovara njihovom položaju. Prelazeć na program Mladočeha, govornik naglasuje, da oni pitaju ono, što odavna uživaju svi narodi izobražene Europe. Sama je ta razlika, da je trebalo kartu Europe mienjati i rušiti toliko priestoljâ, da se drugim narodom udovolji, dočim da se udovolji pravednim zahtjevom Čeha i Hrvata netreba nikomu ni vlasa krenuti, nego bit prama njima pravedni. Udjelotvorenje državnog prava českoga i hrvatskoga dapače bi ukriepilo monarkiju i učinilo konac štetnim i neplodnim borbam. Osvrćuć se pobliže na uzroke, koji su dali povoda iznimnom stanju u Českoj, govornik razpravlja o kraljevskom reskriptu dne 12. rujna 1871, koji najsvečanije priznaje državno pravo českoga naroda. Da se je ostalo pri ovom reskriptu, Austrija nebi se nalazila u današnjem nevoljnom stanju, pod hegemonijom Niemaca i Magjara i pod uplivom Njemačke. Beust. Andrassy, Bismark zakopaše reskript 12. rujna u svoje svrhe. Osujećenjem ovog reskripta i vanjska politika monarkije kronula je stranputice, s uplivom Njemačke došlo se je do famoznih bečkih punktacija, koje su sad okrunjene iznimnim stanjem u Českoj. Ovo stanje ogorčava najveći i najbogatiji narod u monarkiji, baca mu rukavicu u oči neizbježivih vanjskih zamršaja, i pokazuje inozemstvu naš domaći gnjilež. Ali to iznimno stanje neće ništa pomoći, jer će Česi, kao što i mi Hrvati, ustrajati u borbi za svoje državno pravo, i morat će pobjediti. Kao što se danas postupa proti Čehom i proti Hrvatom, postupalo se je jednom i proti Italiji i proti Ugarskoj. Pak je Italija izgubljena, a pred Magjari valjalo je neslavno kapitulirati. Biankini zaključuje pozivljuć vladu, nek promieni svoju fatalnu politiku prama Slavenom u obće, a osobito prama Čehom i Hrvatom, dok je još na vrieme, i nek njim povrati oteta prava, te će samo tada Austrija u istinu bit velika i snažna država. Govor Biankinia praćen je živim odobravanjem, osobito Čeha.

Zastupnik Dr. Lueger, izjavlja u ime svoje kršćansko-socijalne stranke, da će ona glasovati proti iznimnom stanju, jer nije vlada navela nijednoga uzroka za opravdanje svoga čina. Smješno je, veli, kako je već rekao njegov neposredni predgovornik, ako se navadja kao uzrok povriedu katoličke crkve i bogoštovlja, jer kad bi vlada takove povriede htjela u obzir uzeti, morala bi u mnogih drugih krajevih proglasiti iznimno stanje. Neima niti primjera za prietnju proti sigurnosti vlastničtva, jer kad bi na ovo posliednje gledala, tad bi imala svoju pozornost obratiti na razne borse, gdje se bezdušnim načinom otimlje vlastničtvo kršćanskoga pučanstva. Neima primjera niti za veleizdajničke težnje; on ih bar nezna, ali mu je poznato, da su Česi na raznih bojnih poljih prolievali svoju krv i da se nisu dali loviti, kako se je to možda dogodilo s neke druge strane. U ostalom što su sve počinjali Madjari pak se je njim privolilo sve što su htjeli, dočim su narodi tamo doli u Ugarskoj, vierni cesaru, kao što su Niemci, Slaveni, Rumunji i Rusini, izloženi najbezobzirnijoj madjarizaciji.

„Nego mi netrebamo da idemo u Ugarsku, ostanimo u našoj strani! Ja poznam odnošaje u Trstu i poznam odnošaje u Istri i poznam ih u Gorici itd. te izjavljam Vam ovdje očito i slobodno, da se Italianissimi podupiru, a vierni cesaru Slovenci i Hrvati tlače".

Ako dakle ministarstvo neovršava svoje dužnosti prema državi, kao što bi moralo, tad se nije čuditi ako neki nezreli mladići dodju na misao, da čine onako, kao što su činili Madjari.

Govornik drži, da je iznimno stanje u Českoj u prilog njemačkoj lievici, te zaključi sa željom: „da bi mrieža ovih iznimnih naredaba potegla u dubinu vode nesamo grofa Taaffe-a, nego i gospodu združene lievice, a da se nikada više nepovrate i nepokažu".

Grof Kaunic, jedini velikaš mladočeskoga kluba, reče, da nenalazi nikakvih uzroka iznimnomu stanju, te da bi bilo najbolje, kad bi bila vlada rekla: mi smo preslabi a da bi mogli izaći zakonom u ruci proti pravednomu ogorčenju českoga naroda. Navaljuje osobito na namjestnika, pod kojim vlada kod nižih činovnika, najpače kod policije i žandarmerije, duh brutalnosti, preziranje svih gradjanskih elemenata i duh gospodstva sablje. Drugo, što osobito upisuje u grieh namjestniku Češke, jest to, da vlada od njega i od njegovih podredjenih činovnika dobiva iz ciele zemlje krivo i neistinite izvieštaje. Valja priznati, da je gosp. namjestnik posve nesretnih rukuh. On je nastupio svoju vladu sa lozinkom: uništiti našu stranku.

DOPISI.

Iz Podgradskoga kotara 16. oktobra. (O putovanju g. namjestnika.) Njeg. preuzvišenost gosp. vitez Rinaldini stigao je dne 9. t. m. u pratnji gg. savjetnika baruna Konreda, dr. Bohate, tajnika gospodina dr. Pipica i inženira Schoinza na postaju u Herpelje, gdje ga dočekaše gg. kot. kapetan Fabiani, župnik Benedik iz Brezovice i obćinski načelnik iz Materije g. Kastelic. Iza običnog pozdrava obašao je g. namjestnik školu u Herpeljah a zatim novosagradjeni zdenac. Iz Herpeljah odvezoše se svi zajedno u Brezovicu, gdje ih je dočekao na crkvenih vratih kapelan g. Počivalnik sa školskom djecom. Gospoda uljezoše u crkvu a odatle u školu, pak u župni stan.

Iz Brezovice uputiše se gospoda u Materiju, gdje ih je čekala školska mladež sa gg. učitelji na čelu. Iz škole uputiše se u obćinski ured, gdje bijaše g. namjestniku predstavljeno obćinsko zastupstvo. Tuj je g. namjestnik uručio g. načelniku for. 50 za uboge u selu Golcu, gdje vladaju kozice. Govorilo se tuj medju ostalim i o željeznici, koju bi se imalo graditi iz Herpelja na Šapljane.

Po obavljenom službenom poslu bijaše objed kod g. načelnika.

Glede dočeka, uresa itd. u Materiji opazit nam valja, da bijaše doček strogo služben, te da mu nije puk sudjelovao. G. načelnik dao je podignuti slavoluk i to u nedelju po noći poslie 10 sati pošto je, tamo stigao kotarski kapetan. Vidilo se i nešto zastava većinom u narodnih bojah. Na državnoj cesti razbacani bijahu amo tamo tiskani listići sa napisom: Živio naš cesar i kralj Fran Josip I.! Živio naš zastupnik profesor Vjekoslav Spinčić! Gosp. namjestnika da je nagovorio gosp. načelnik kod objeda njemački a talijanski, da ga je pozdravio neki Ribarić iz Vodica.

Poslie objeda odvezoše se gospoda put obćine Podgrad. Do Obrovoga pratio ih g. načelnik Kastelic i tuj ih dočekao g. Slavoj Jenko, načelnik Podgrada i zemaljski zastupnik. Načelnik Jenko pozdravi namjestnika u slovenskom jeziku sliedećim po prilici govorom: Kao načelniku ove obćine čast mi je pozdraviti Vašu preuzvišenost kao namjestnika prejasnoga našega cesara i kralja. Slovensko i hrvatsko pučanstvo ove obćine pokazalo je svakom prigodom svoju odanost do vladajuće cesarske kuće, te nemogu takodjer radi toga bolje izraziti svoj pozdrav nego li usklikom: Njeg. Velič. cesar i kralj Fran, Josip I. živio! živio! živio! Živioklice opetovalo je desetak osoba medju njimi župan Obrova i trgovac g. Marotti. G. namjestnik odgovorio je slovenski: „Hvala lepa". G. kapetan predstavi g. načelnika gospodi a zatim pregledaše glasoviti strmac na cesti izpod Obrovog, koj je sada već uredjen, te staru lokvu, koju bi se imalo popraviti. Prije odlazka iz Obrovog počastio je g. namjestnik razgovorom g. Marotti-a. Odatle odvezoše se u Hrušicu, gdje ih pred školom dočeka školska mladež sa zelenimi grančicami u ruci, ali bez nadzora i u najvećem neredu. Unidjoše u crkvu, gdje ih dočeka na vratih g. dekan, zatim na groblje i napokon u župni stan. Vrativši se u školu nagovorio je učitelj Waišel g. namjestnika njemački, dočim su djeca na koncu govora usklinula živio! Na školi vijale se zastave slovenska i avstrijska a na zvoniku slovenska, cesarska i papinska.

Iz Hrušice stigoše u Podgrad okolo 5 sati poslie podne. Zastave slovenske i austrijske vijale se na kući g. viteza Vicco, na obćini, bralnom družtvu, na školi, na sudu i na stanu žandarmerije. Pred obćinskim uredom čekala je gospodu školska mladež, te sve službene osobe Podgrada. Svećenika ni puka nebijaše blizu niti se je čulo živioklica, premda je tuj bio glavni doček i predstavljanje — petorice obć. savjetnika, sudbenog osoblja, poreznog činovničtva, viteza Vicco, pošte meštra itd. Prošav gospoda po mjestu pregledaše školu i sudbene prostore, a zatim posjetiše suprugu g. načelnika i g. viteza Vicco. Po mjestu kao da je narod izumro. Kadno je zatamnielo razsvietliše nekoje osobe svoje stanove, kao vitez Vicco, poštar, žandarmerija, škola, stan sudca i obć. ured. U podpunoj tmici prošla su gospoda po gornjem dielu mjesta, te je netko od gospode dapače primjetio gosp. načelniku, što će reći, da neima po ulicah razsviete, na što je ovaj odgovorio, da je obćina siromašna, te da moraju štediti za veće potrebe.

Došavši pred kuću g. načelnika promatrahu na prozorih stana g. poreznog kasira tri baluna u talijanskih narodnih bojah. Večera bijaše pripravljena kod g. viteza Vicco gdje je takodjer gosp. namjestnik prenoćio.

Sliedećeg dana odvezoše se gospoda u susjedne Mune, a pošto je cesta vrlo loša, morala su gospoda dobar dio puta pješke. Stigav u Mune pade gospodi u oči plakat sriednje veličine a sa napisom u narodnih bojah: Živio naš cesar i kralj Fran Josip I.! Živio naš zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić! Jedan takav plakat bijaše kod samog Podgrada a jedan izpod Hrušice. Malenih listića sa gornjim napisom bijaše i drugud po cesti.

Na Munah dočekao je gospodu župe upravitelj pred crkvom, gdje je načelnik Jenko predstavio namjestniku župana velih Muna i obć. savjetnika iz malih Muna, koji se je potužio g. namjestniku, što je Muncem zabranjeno prodavati ocat i nešto radi ceste. G. namjestnik obećao je svoju pomoć u pitanju octa, dostaviv odmah, da će se teško štogod isposlovati, jer da je toj prodaji protivno ministarstvo i carevinsko vieće. Pošto je g. kotarski kapetan protumačio savjetniku rieči gosp. namjestnika, odgovorio je Munski župan nešto srdito: Onda nas pročerajte sve čà odtud! U poslu ceste naložio je g. namjestnik inžiniru Schoinzu, da izradi do proljeća nacrt. Radi octa savjetovao je g. načelniku, da učini molbu, on da će ju poduprieti a ujedno neka ju zagovaraju i državni zastupnici. U Beču — reče — neka se za to zauzmo dr. Laginja ili tko drugi!

U Munah posjetiše školu, župni stan i vodnjake. Kad se iz sela odvezoše, uskliknulo je 12—15 osoba: živio!

Vraćajuće se iz Munah dočekao ih je izpod Sterada na državnoj cesti obćinski načelnik Jelšanski g. Pipp, koji pozdravi gosp. namjestnika njemački zaključiv svoj govor, da će mu biti čast pratiti Njeg. preuzvišenost na klasički sagradjenoj cesti. (Und ich werde die Ehre haben Euere Excellenz auf der classisch construirten Reichstrasse zu geleiten). Tuj se odieliše od gospode načelnik Jenko i Munjski župe upravitelj. O dočeku u Jelšanah izviestiti ćemo drugi put.

Zapisnik

treće glavne skupštine „Krčkog učiteljskog družtva" obdržavane u Dobrinju dne 4. rujna 1893.

(Konac.)

K točki 5. Učitelj Antun Fučić čita svoju razpravu: „Kada će školska kazna biti uspješna?"

Ponajprije ističe, kako više puta zločestoj ćudi i opakim navikam školske mladeži nisu kriva samo djeca ili roditelji im, ili koji drugi uzgojni faktori, već da je često kriv i sam učitelj, jer ne čini sve, kako i koliko bi morao činiti, da odstrani postojeće zlo, te umjesto kazniti po koju djetinju lahkoumnost, on ju možda pripušta, ispričaje ili čak podraga. S toga je potrebito, da učitelj uzgojitelj, ako će vršiti svoju dužnost, mora upotrebiti sva sredstva, koja mu zdrava pedagogija pruža u svo to bolji uzgoj povjerene mu djece, a time dakle i kaznu.

Prelazi zatim na pojam o kazni. Navadja, da ju treba uporabiti razumno i triezno, da se ne promaši žudjeni uspjeh. Pri tom valja uzeti u obzir ćud djeteta, dobu mu i bitnost same kazni.

Razpravlja nadalje, kako valja postupati sa djecom nježnije i lahke ćudi. Kod takove je više puta dostatan mig ili rieč kao opomena. Dočim mora učitelj inako postupati sa onimi, koji imaju uviek pripravne suze, ili koji su žestoke i naprasite ćudi, ili su pak skroz i skroz pokvareni. Kod takovih, a osobito kod ovih posliednjih, mora biti kazna oštrija. Pa ako ju učitelj već prije najavi, mora ju i izvršiti, inače prestane svaka disciplina, a učitelj postane lutkom, pače ruglom svoje djece. Sasvim drugčije neka on postupa sa onimi dobrimi učenici, koji kadkad pogrieše. Tu najviše valja ljubezna opomena.

Pripominje, da učitelj ne smije uviek posizati za skrajnim sredstvom, jer se više puta može dogoditi, da će diete umjesto da obljubi kriepost, zamrziti na nju. Da se čim manje uporabljuju skrajna sredstva, potrebito je prije svega, da si učitelj steče dostojan ugled i tek onda posiže za kaznom, kad već inako nije moguće privesti diete k dobru.

Kadkada može i odustati od odredjene kazni ili posve ili dielomice, ako je n. pr. diete prije no je imalo ovršiti kaznu, učinilo koje pohvalno djelo, pa se uz to vidi, da se ono baš od srca kaje sa počinjenog zla. Kazni li učitelj, nek bude, kako je već spomenuto, razuman i triezan, ne ljutit, bezobziran i nepravedan, a osim toga mora biti ustrpljiv i umjeren. Neka uviek kazni kao ljubeznivi otac.

Izvratno je nadalje, pače neobhodno potrebito, da roditelji sudjeluju sa učiteljem, odobravajuć svaki njegov rad oko uzgoja njihove djece. A da to postigne, nužno je, da si steče ljubav i povjerenje roditelja.

Konačno navadja, kako je u svemu, a najpače u ovom poslu osobito potrebit božji blagoslov, bez kojega je ništetan svaki čovječji rad. Pa da s toga mora učitelj biti i pravim bogoljubnim kršćaninom, koji će svedjer moliti Svevišnjega, da milostivo upravlja svako njegovo djelovanje na korist vremenitu i vječnu njegovu i povjerene mu mladeži.

Nakon čitanja ove razprave, dobiv rieč Ivan Žic, pripominje, da se dietetu ne smije oprostiti niti dielomice, niti posve-

---

i u crkvi i one u podzemlju. Ova crkva naime gradjena je sa dva poda, jer kako se tlo rimsko uzdiglo, valjalo je uzdići i pod crkve ravno sa zemljom. U dolnjem dielu crkve ima preznamenitih slikarija, koje predstavljaju obrede crkvene i ruho crkveno u davnih vremenih.

Ne smiješ mimoići novu kapelu na čast naših velikih apoštola Cirila i Metoda, sagradjenu nedavno u ovoj bazilici. Na glavnoj slici je Spasitelj knjigom u ruci, na kojoj je glagolskim pismeni upisano: „Az jesam pût, istina i život", a pred njim kleči vladajući papa Lav XIII., te mu prikazuje rečenu kapelicu. U istoj kapelici ima i drugih slika na zidu, na kojih se vide glavni dogodjaji iz života sv. apoštola.

I tuj se osjećaš na svojem. A kad pomisliš, da si možda tik svetih kostiju velikoga apoštola Cirila, osjetiš neku jakost u sebi, koja te goni, da radiš za svoj narod, a da prezreš svako podlo podmetanje bezdušnika.

Ako li te igda sreća nanese na tu svoju kapelicu, predragi štioče, ne zaboravi a da preporučiš sv. apoštolom kršćanski odgoj naše mladeži, čigovom zagovoru i zaštiti povjerismo našu mladež mi istarski Hrvati.

Ne, vi nas nećete zapustiti, sveti apoštoli naši!

* * *

Spomenusmo mladež. Ele vraćajuć se u nutrinju grada, podjimo do ogromne zgrade, do negdašnjega rimskoga kolegija. Uz tu zgradu je crkva sv. Ignacija, u kojoj počivaju sv. ostanci poglavitoga zaštitnika mladeži kršćanske: sv. Alojzija. Na prvom oltaru sa strane poslanice je prekrasni bas-relieuf, koji prikazuje sv. Alojzija u rajskoj slavi. Pod oltarom je krasni grob od lapislazzola, u kojem su kosti sv. mladića. Sučelice ovomu oltaru je oltar sa kostima sv. Ivana Berkmansa.

Uz oltar sv. Alojzija jesu vratašca, na koja možeš unići, a da se gotovo po bezbrojnih stepenicah uzpneš do zadnjeg poda rimskog kolegija. gdje ćeš naći sobicu, u kojoj je preminuo sv. Alojzij, a koja je sada pretvorena u liepu kapelicu. — Sve da ima vječni Rim i većih svetišta, ipak se je meni činilo, da se k ovomu valja primaknuti nekim tihim idejalizmom u duši, bez ikakve natruhe svje[illegible], jer u onoj sobici kao da i najmanja stvarca dovikuje: — procul profani! — Prijatelju, kako si ovamo mogao doći bez pirnoga ruha?

Ako si svećenik, pa ako u toj kapelici prikažeš sv. misu, valjda neće to biti zadnja uspomena, koju ćeš iz vječnoga Rima kući donieti.

Medjutim i tebi, sv. Alojziju, preporučamo mladež našu. Ti ju vodi na putu krieposti, pa makar taj put bio posut samim trnjem. Nek ustraje naša mladež na putu samozataje i požrtvovnosti, jer toga se hoće svakomu narodu, a osobito nama!

Dopisak. Molim, da se izpravi u 85 broju stupac 8, redak 18 odozdola, mjesto slikom, popravi kupulom; u broju 80, stupac 1, redak 6 odozdola, mjesto „imenso e belissimo," popravi „immenso e bellissimo."

(Dalje sliedi.)

odredjeno kazni, pa makar ono prije ovršenja isto učinilo ma koje dobro djelo, ako se opaža, da se diete ne popravlja, već ostaje u starih griesih.

Aćim Tončić navadja, kako je šiba razumno uporabljena, veoma uspješno sredstvo u uzgoju, prem ju postojeći školski zakoni zabranjuju.

Ova dva posebice navedena mnienja (dovoljno istaknuta već u samoj raspravi) dieli ciela skupština.

K t o č k i 6. Učiteljica Kata Paršić predaje školskoj djeci predmet iz zorne obuke: „O p s u“.

Poč ma pripoviešću, a zatim prelazi na opis psa, njegovih svojstva, načinu života, koristi i konačno vrsti. — Predavanje bilo je podpuno i zanimivo. Nakon toga prešlo se

K t o č k i 7. Daje se odboru svota od 25 for., da njom razpolaže u prešnih slučajevih potrebe.

K t o č k i 8. Iždriebala se imena: Petar Stašić i Marija Brechler.

K t o č k i 9. Većina odlučuje, da se buduća skupština obdržaje u Omišlju.

K t o č k i 10.

a) N. Jedrlinić predlaže, nek družtveni odbor zamoli visoko c. kr. zemaljsko školsko vieće, da isto dozvoli za istarske pučke škole sa nastavnim jezikom hrvatskim uporabu onih knjiga, koje se rabe u Hrvatskoj. Članovi pristaju jednoglasno.

b) I. Mahulja predlaže, da se učiteljem i učiteljicam, koji su dužni dolaziti na skupštine u slučaju, kad ne prisustvuju, a nisu dovoljno opravdani, nametne globa.

Poslje kratkog razpravljanja i dogovaranja odluči skupština jednoglasno, da se takovim članovom, koji ne prisustvuju družtvenim sastankom, a nisu niti bolestni, niti inače valjano opravdani, nametne svaki put, kad izostanu, globa od 2 for. na korist družtvene blagajne.

c) A. Fučić predlaže, neka se opredieli buduća skupština na dan, u koji polazi parobrod iz Krka u Omišalj. I ovaj predlog usvajaju svi članovi.

d) I. Mahulja predlaže, da kad bi umro koji član, ima na njegovom sprovodu zastupati družtvo bližnji mu susjed. Prihvaća se jednoglasno.

e) Isti predlaže, da se lani sastavljena i podpisana molbenica članova ovog družtva glede poboljšanja ekonomičkog njihovog stanja pošalje zemaljskomu saboru u Poreč. Skupština usvaja ovaj predlog.

f) A. Brozović veli, da utemeljitelji Niko Maračić i Jerka Maračić žele, neka se (obzirom na §. 4. a) družtvenih pravila) iznos, štono ga uplatiše kao redoviti članovi za gospodarstvenu g. 1891.—1892. pribroji k onoj utemeljiteljnoj svoti, koju već uplatiše. — Neka skupština odredi, da li će se udovoljiti toj želji dotičnika ili ne.

Odredjeno je tajno glasovanje. Konačni rezultat ovog bijaše: „da“; tako plaćaju gori spomenuti članovi utemeljitelji svaki 2 for. manje od ustanovljene utemeljiteljne svote.

Pošto nije bilo drugih predloga, izcrpio se dnevni red, to predsjednik digne skupštinu u 12 sati.

Pročitano i podpisano.

A. B r o z o v i ć, tajnik. N. M a r a č i ć, predsjednik.

Osim članova prisustvovali su skupštini mjestna gg. svećenici i g. načelnik.

Kod skupnog objeda, koji je bio kod mjestnog učitelja Mahulje, sjetilo se družtvo i Bratovšćine i družbe sv. Cirila i Metoda, u koju svrhu je bila sabrana svota od 25 kruna, svakomu družtvu po 12½ kruna. Družtvo, kako je spomenuo i g. tajnik, u svojoj skromnosti, liepo napreduje, jedino bi bilo za željeti, da učiteljice nješto marljivije skupštine pohadjaju.

Franina i Jurina

Fr. Kaj biš volel Jure, pipu al pipac?

Jur. Sada, kad se mlado vino toči, bil bi boljši pipac.

* * *

Fr. Šior Kolovozić štronsaju nemški kako da su iz Berlina.

Jur. Odkada zlodeja, ter da nezna pravo ni svojga zajika.

Fr. Ma su ga navadili opatijski Nemci, sać da će morat kako budući potešta na sednicah nemški šiprunat. Njega da pijažaju od mladosti tuji zajiki.

Jur. Ću malo pitat kega bekara.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru priespjeli su sliedeći prinosi: Upravi „Obzora“ poslaše: veleč. g. Josip Binder, župnik u Ludbregu, 4 for. Valentin Delač 1 for. Veleč. g. Ante Milošić, župnik iz Modruša 5 for. 10 nvč. Veleč. g. Stjepan Bunjik, kapelan u Drenju 7 for. Gosp. Dragutin Pavličić, profesor u Djakovu 6 for. Veleč. g. Fran Regen, dekan i župnik u Novom Slankamenu 11 for. 50 nvč. Veleč. gosp. Antun Krišković, dekan u Zavalju 6 for. Veleč. g. Stjepan Niemčić, župnik u Jaski 10 for. 60 nvč., a kao družbin povjerenik u Jaski posalo je 45 for. 70 nvč. i to 35 for. kao čisti dobitak predstave „Dobrovoljnog kazališnog družtva“, priredjene na korist naše družbe, a 10 for. 70 nvč. kao predplatu ulaznine prigodom iste predstave. Veleč. gosp. Š. Čižmarević 18 for. Gosp. Ninko Katkić, ljekarnik u Zagrebu 20 for., sakupljenih prigodom skupštine ljekarničkog zbora. Kako isti list javlja, pristupio je g. Franjo pl. Piesčić iz Zlatara kao utemeljitelj sa svotom od 100 for. Živili!

Upravi „Hrvatske“ poslaše: G. Stevo Mavrok iz Požege 4 for. 50 novč. Ivan Habijan, kapelan u Sisku 5 for. 80 nvč. M. Drempek u Osieku 4 for. Drag. Jerković, kapelan u Kutjevu 5 for. J. L., stud. med. u Županji 4 for. 50 nvč. Konrad Cerovski, kapelan u Gjurgjevcu 11 for. 10 nvč. Pop Dašo Kosinjski iz Mrkoplja 7 for. 90 nvč. Petar Mažuranić, kapelan u Dolnicah priposlao 27 for., od kojih je 12 for. 50 nvč. u kući veleč. g. Lorbeka, župnika u Mrkoplju, sakupila gdična Marija Udina, a 14 for. 50 novč. sakupila pri svatbi g. Josipa Horvata sa gdčnom Marijom Pleše gdjica Elisabeta Varlaj. Dr. Josip Kreč u Brodu na Savi 8 for., a sakupila ih je gdja. Katica Jančiković prigodom proslave imendana gosp. Franje Martina.

„Narodnom Listu“ poslaše: Gosp. A. Buljan iz Sinja 10 kruna. Josip Bakota i don Antun Gršković iz Raba for. 2·44.

Kako karlovačko „Svjetlo“ javlja, pristupili su u Karlovcu kao god. članovi sa 2 for.: g. Josip Salamon na Dubovcu; sa 1 for. gg.: Herman, Pavao Ivanuš, Ana Ljubić, D. Mandić, Šandor Mednr, Pavao Vranešić. Izvanredni prinosi: gosp. župnik J. Bišćan po gvardijanu o. Aureliju 2 for., gg. Nikolaj Badovinac i Sladović po 1 for., g. Skendrović 50 nvč., g. Ignjat Petrović 20 nvč.

Kako splitski „Narod“ javlja, položiše za našu družbu sliedeća gospoda: prof. I. Kolombatović 2 krune, Lovro Matas 2 krune, Miho Bužančić 3 krune, Filip Škarica 2 krune, don F. Ivanišević 1 kr.

Blagajnik družbe primio je nadalje sliedeće prinose: Povjerenik družbe u Klani priposlao 12 for. Kao god. članarinu od 1 for. uplatiše gg.: Jak. Lusnik, nadučitelj, Mate Simčić i A. P. S. svi iz Klane, a darovaše sliedeća gg.: Anton Laginja Smit 1 for.; Mate Cucančić, župan, Luka Medvedić, Marcelja Frane sin, Ivan Medvedić i Purančić Rosa svaki po 50 nvč.; F. Marcelja, Anton Travaljić i Anton Sustar po 30 nvč.; Ivan Jurčić, zidar, A. Medvedić, Josip Gauš, kovač. Jerolim Stupar, Matej Medvedić, Stipan Jurišeš, Matej Laginja Bele, Ivan Cucančić, Matej Grsinčić, Martin Sustar Ivak, Andre Baračić, Stefan Simčić i Anton Val[illegible] po 20 nč.; Francika Saftić, Jakov L[illegible]ja, Marija Simčić, Anton Gauš, Juraj Barak, Ivan Grsinčić Jerkov, Andre Simčić i Mikula Kukuljan po 10 novč.; Mato Medvedić, Josip Gauš i Juraj Starići po 6 nvč., a Aton Laginja Fritelja 5 nvč. — G. Vanjković Mihovil, župnik u Rakovici sabrao 12 for. na prijateljskom sastanku. — G. Fran Rukavina, činovnik u tvornici torpeda poslao 1 for. — Pop Ante Harbić iz Jelenja poslao 14 for., sakupljenih na dan sv. Mihovila i to 7 for. za jednu dražbovanu breskvu i for. 7 sakupljenih med gostovi. — Č. o. Angjel-Marija Miškov reda sv. Dominika u Trogiru uz pripomoć gg. klerika Kazimira Fulgasi-a i Marka Perovića sakupio 34 for. 50 nvč., a darovaše sliedeća gg.: Špiro Puović, gradski načelnik u Trogiru 1 for. kao članarinu a 5 for. kao izvanredni dar, Perina Puović sup. 1 for. kao član., braća Puović 5 for. kao dar, braća Madirazza 2 for. kao član., a 3 for. kao dar, Pr. Opal Zamioni 1 for. na dar, Zanchi Ivan, župnik 1 for. kao čl., 2 for. na dar, dr. Ante Katalinić 1 for. kao čl., 1 for. na dar, Učitelj Sisgoreo 1 for. kao čl., dr. Vjekoslav Moretti 2 for. kao čl., 1 for. kao dar, Ivan Belas 1 for. kao čl., Mate Munitić 1 for. kao čl., Vicko Madirazza 1 for. kao čl., Miko Lebedina 1 for. kao čl., 1 for. kao dar, O. Angjel M. Miškov 1 for. kao čl., Raimondi 1 for. kao dar, Carli 1 krunu kao dar. — Gosp. V. V. Trat 3 for. — Slavno tamburaško družtvo „Zvonimir“ u Novom priposlalo čisti prihod zabave od dne 8. tek., priredjene u korist družbe u iznosu od 33 for. 87 nvč. — Gosp. Peroslav Paskiević Čikara iz Zagreba poslao 4 for., a darovaše gg.: Milan Krešić 3 for. i Peroslav Paskiević Čikara 1 for.

I s p r a v a k. Gosp. R. Katalinić Jeretov iz Zadra poslao je for. 68.49, a ne for. 58.48 kako bijaše u zadnjem broju pogriešno javljeno; gornju svotu, t. j. for. 40.20 sabrao je „Nar. List“ a ostalo g. Katalinić.

Sastanak birača u Dekanih. Kako smo javili u zadnjem broju sastaju se danas u Dekanih birači one i susjednih občinah, da saslušaju zemaljske i državne zastupnike gg. dra. Laginju i profesora S p i n č i ć a, koji su jučer navlaš došli iz Beča amo. Odavle odvezoše se jutros sa nekojimi prijatelji u Dekane, gdje će se — kako nas prijatelji iz koparskoga kotara uvjeravaju — sastati mnogobrojni birači, da čuju svoje dične zastupnike.

U budućem broju donieti ćemo opis toga sastanka, koj će biti bez svake dvojbe zanimiv i važan.

Izbor jednoga zastupnika u tršćanskoj okolici i to u III. izbornom kotaru obavio se prošle nedelje od 10 u jutro do 1 sata poslie podne u podpunom redu. Izabran bijaše sa 90 glasova kandidat političkoga družtva „Edinost“ veleposjednik g. Ivan M. Vatovac. Protukandidat i pristaše liberalne talijanaške stranke glasoviti kapelan gosp. Andrej Pachor dobio je 56 glasova, koje mu je odstupio bivši liberalni kandidat u istom kotaru mjernik Turck.

Poslie izbora podali se prvaci onog kotara k novoizabranomu g. zastupniku, komu je predsjednik političkoga družtva a naš urednik u ime birača na izboru čestitao izraziv nadu, da će vazda i svuda odlučno nesebično i požrtvovno zagovarati, braniti i promicati koristi svoga izbornoga kotara i svega našega naroda. Gosp. zastupnik obećao je ponovno da će nastojati opravdati povjerenje, koje su unj položili birači i političko družtvo „E d i n o s t“.

Iz carevinskoga vieća. III. sjednica dne 17. t. m. Medju predlozi pročitao se i onaj zastupnika K l a i ć a i drugova, kojim se hoće, da se Trogir uvrsti kod izbora medju gradove. Medju molbenicami bijaše priobćena i ona D i n k a K r i č i ć a iz Lubenica (otok Cres) izručena po zastupniku S p i n č i ć u, kojom moli za podporu pošto je usljed rana zadobljenih god. 1859 u bitci kod Solferina, postao nesposoban za rad.

Sliedila je razprava izmedju Dra. E n g e l a i predsjednika radi uvrštivanja nenjemačkih govora u zapisnike.

Kod razprave o iznimnom stanju govorio je Dr. P a c á k, navadjajuć svu silu primjera kako oblasti u Českoj nezakonito postupaju. Iza njega oglasi se za rieč ministar pravosudja grof S c h ö n b o r n. Sve se je znalično okolo njega sakupilo, da čuje, što će on u ime vlade, koja nije do tada progovorila, reći. Izjavlja, da će vlada u odborskoj sjednici donieti razloge iznimnoga stanja, a da nezna da li će se sav materijal, koj bude pružila, razpraviti takodjer u kući. Osvrće se najprije na izjavu lievice tvrdeć, da nije vlada odgovorna za ono, što se u Českoj dogadja. Iznimno stanje odgovara L u e g e r u, P a c á k u i B a r o n t h e r u, da nije u prilog nijednoj stranci, pa ni njemačkoj lievici, ni českim velikašem. U ostalom kaže, da je E i m pretjeravao, P a c á k na lahku ruku neke stvari raspravljao a K a u n i c excedirao. Veli takodjer, da mladočeski zastupnici govore pregrubo, a Pacáku, koji mu je predbacio nedosliednost za to, što je u mladosti zagovarao česko državno pravo, a što sada radi proti onim, koji se za isto zauzimlju, odvrati, da imade i Mladočeha, koji su svoje nazore o državnom pravu Češke promjenili. Svi zastupnici ostali su poslie toga govora razočarani, jer nisu čuli ništa od onoga, što se je očekivalo.

Potaknut govorom ministrovim uzeo je rieč Dr. H e r o l d, koji sada još nije kanio govoriti. Poznato je, da je jedan od najboljih ako ne najbolji govornik cieloga parlamenta. Današnjim svojim govorom nadkrilio je sam sebe. Govorio je skoro dvie ure uz najveću napetost zastupnika svih stranaka kao i gospode ministara, imenito S c h ö n b o r n a. Za cieloga govora vladala je grobna tišina. Tim govorom oduševljenim i osvjedočujućim učinio je na sve zastupnike najveći utisak. Lica su bliedila i vidilo se kako su srsi prolazili po licih i vlasi se dizali. Najveće ogorčenje pobudio je kad je pripoviedao o službenih izazivačih, za koje je imao dokaze u ruci. Sam Schönborn stao je kano mramorni kip a lica blieda kano krpa. Govor taj izcrpiti ćemo u budućem broju.

Poslie njega nije već toga dana hotio nitko od Čeha govoriti. Govorio je pako poznati antisemita S c h n e i d e r navaljujuć na židove i predlažuć, da se iznimno stanje obustavi za sve kršćane a protegne samo na sve židove. U vieću je vladala usljed toga velika veselost i razdraženost, te predsjednik nije dao toga predloga niti na glasovanje, već je urekao sjednicu za sliedeći dan, u kojem se svršuje razprava o iznimnim stanju i izruča sva stvar posebnom odboru.

Izbori občinski u Poreču obavili se kako bijahu urečeni prošloga tjedna. Izabrani bijahu većinom gradjani porečki i nekoliko izvanjskih občinara — sve same talijanaške podrepnice. Hrvatski občinari uzdržali su se od izbora, kako njim je savjetovao zastupnik g. dr. Laginja. Nijednoga našega birača nebijaše na biralištu, te je imponirala disciplina naših seljaka porečkoj gospodi. Talijanaši nisu zadovoljni sa svojimi zastupnici, jer se pronosi glas, da bijahu biračem većinom narinuti.

Jedan tršćanski listić narugao se Hrvatom, da se nisu usudili stupiti na bilište, jer da nije ono tlo za njih. Čekaj debljo, uvede li se red i zakon kako je spomenuto u proglasu g. dra. Laginje na občinare one občine pak ćeš viditi jeli u Poreču bolje tlo za Hrvate ili za Talijanaše. Tako ste u svoje vrieme trubili i za Pazin, Buzet, Tinjan itd. za te nepredobive tobož tvrdjave talijanske, a danas nije preostalo od tih slavnih tvrdjava ništa drugo nego stara ruševina. Tako će biti, ako Bog dade, i sa tvrdjavom u slavnom Poreču.

Občinski izbori u Voloskom. Pišu nam iz Voloske dne 17. t. m.: Dopisnik, koji je za posledńji broj „Naše Sloge“ poslao viest, da neima nade na uspjeh u trećem izbornom tielu, prevario se. Glasovalo je dne 11. i 12. u trećem tielu, od po prilici 360 izbornika, njih 203, kako je bilo proglašeno. Od tih glasovah dobila je sdružena talijanaško-njemačka stranka 100 do 103, a narodna stranka 100. — Pošto je jedan od protivne stranke dobio takodjer do 100 glasova kao i naši, odlučila je sreća jednoga iz naše liste, tako, da je u trećem tielu izabrano 5 protivnikah i jedan naš. Nego od glasova, danih protivnoj stranci, **pet** ih je p o z a k o n u n e v a l j a n i h, tako, da će naši podnesti reklam, pa će, a k o j o š z a k o n i p r a v i c a v r i e d i, ili biti naši izabranici odobreni ili u najgorom slučaju novi izbori razpisani, kod kojih se naši svakako pobjedi nadaju, jer do tada će kući doći i onih desetak izbornikah, koji su ovaj put bili po poslu u Dalmaciji, a glasovati će i mnogi drugi, koji su se uzdržali od glasovanja bojeći se, da nećemo prodrieti.

U drugom tielu prodrieše združeni protivnici sa 9 proti 6 glasova, od 16 pravo glasa imajućih.

U prvom tielu bijahu izabrani naši sa 23 proti 8 glasovah.

Izborna komisija bijaše sastavljena od samih protivnika sa načelnikom na čelu, radi toga su gospoda radila, što ih je bilo volja, našim pako nije preostajalo drugo, nego njihove nezakonitosti biljožiti. Proti trim protivničkim glasovom protestirao je i sam vladin povjerenik opaziv, da su nezakoniti. Naši jih imadu pet na rovašu, za koje su sigurni, da se jih mora uništiti.

Protivnici bili su pripravili za slučaj pobjede velike demonstracije, ali ipak je prošlo sve mirno, i akoprem su pobjeditelji na papiru, pokunjeni su te se jedan pred drugim izgovara, da su učinili sve što je moguće, što jim rado vjerujemo. — Dan prije i na sam dan izbora pijančevalo se u hotelu Štefaniju u Opatiji; svi radnici južne željeznice bili su tog dana slobodni i na objedu u hotelu, tako da nisu stalni gostovi, koji su se pred tim zgražali, imali niti gdje sjesti.

Obćenito se pogovara, da ćemo daleko doći, budu li Niemci medju nami takovu prosvjetu širili. Gospodi Niemcem bi naša prosvjeta mogla više koristiti, nego li nama proslavljena njihova. — Za danas budi ovo dosta. Budući put opisati ćemo razna rovarenja i podkupljivanja od strane naših protivnika.

Iz Kastva pišu nam, da je u tamošnjoj čitaonici t. j. u prostorijah „Narodnoga Doma“ koncertiralo gospojinsko tambu-

raško društvo iz Ludbroga u Hrvatskoj. Razdragano slušateljstvo odobravalo je živahno vriednim tamburašicam, koje pronose širom svieta hrvatsku pjesmu pomoćju našeg narodnog glasbala. Uspjeh koncerta bijaše u svakom obziru povoljan, na čemu liepa hvala dičnim tamburašicam i dostitomu odboru čitaonice.

Obiteljska nesreća. Iz Pazina nam pišu, da je tamo preminula nakon kratke bolesti providjena sv. Otajstvi za umiruće vriedna starica i majka g. Frana Matejčića, profesora na gimnaziji u Kopru. Pokojnici neka udieli Svevišnji vječni pokoj a vriednomu sinu g. profesoru naše iskreno sućutje. (Pridružujemo se i mi tomu sućutju napram gosp. profesoru i prijatelju. Op. Ured.)

Erarna pošta u Pazinu. U „Edinosti" od prošle subote čitamo viest iz Pazina, da će tamo dobiti erarnu poštu, čemu da bijaše već doba. Dosadašnjemu pošte meštru g. Pattaju da valja izkazati svaku čast, jer da je vazda savjestno obavljao svoju službu, nu tako da nebiva kad neima njega u uredu. Tudjinci, kojih imade sada mnogo u Pazinu, da se tuže na gčnu. ocpraviteljicu, koja da čita prerado u uredu novine, što da ju prieči u brzom i točnom izvršivanju službenog posla.

Iz Labinclh (občina Vižinada) pišu nam 17. t. m. koliko sliedi: Obzirom na Vašu viest u zadnjem broju dična „Sloge" o pjevanju litanijah u našoj crkvi, opazit nam valja, da dotični g. dopisnik nije Vas točno i istinito izviestio. Istina bo je, da se u našoj crkvi pjevaju na blagoslovu svake nedelje litanije hrvatski. Toliko istini za volju a za buduće molimo dotičnoga g. dopisnika, da izvoli biti točniji.

Iz Rovinjskoga sela javljaju nam, da imade tamo na prodaju izvrstnog crnog vina i nešto bieloga, na što upozorujemo gg. trgovce i krčmare. Željeznička postaja je blizu. Tko bi želio o tom pobližih viesti, neka se obrati na tamošnjega rodoljuba g. Antuna Ugrina ili na učitelja g. Stjepana Žižu. Pošta je u Kanfanaru ili u Rovinju.

Iz Motovuna pišu nam: Tuča je potukla na 4. oktobra u Motovunskom sudbenom kotaru u selih Karojba, Montrilj, Mundelebote, Sv. Ivan, Novaki i Kaldir. Siromašnomu puku napravila je mnogo štete na grozdju, tako, da je odnesla dobru trećinu roda. Dobro bi učinile više oblasti, da se obazru kod odpisa poreza i na ova siromašna sela.

Staroslavenski misal, što no je ove godine ugledao svjetlo u Rimu, izdat će se doskora u drugom izdanju, pošto je prvo već razpačano. Nadzor će imati kao i kod prvoga izdanja kanonik Dragutin Ant. Parčić. Ujedno se u Rimu dotiskava i rimski „ritual", kojeg je kanonik Parčić priredio i poizpravio za one crkve, gdje se taj prema zgoljnomu latinskomu „ritualu" rimske crkve podpuno nahodi u porabi. Kanoniku je Parčiću vladika Strossmayer, kojemu je prvi poslao jedan primjerak „misala" na dar iz zahvalnosti, odgovorio posebnim pismom, iz kojega vadimo ove misli: „Napose me veseli, što je sveta rimska stolica u svojoj mudrosti i pravednosti odbila od sebe sve one nerazborite i često puta zlobne napadaje, kojima se je na to išlo, da se naše svete knjige unište i da se svaki trag u svetoj službi božjoj zatare. Tako je prestalo za vazda vrieme, kad se je od ljudi, koji do same crkve i vjere mnogo držali nisu, tvrdilo: kao da bi baš staroslavenski jezik u službi kod zapadnih Slavena jedinstvu svete crkve božje protivan bio, a moje je čvrsto uvjerenje, ako bi tečajem vremena, po darovima i znakovima božje providnosti vjerojatno postalo, da bi se staroslavenskim jezikom u svetoj liturgiji Slavena do jedinstva u svetoj crkvi i vjeri dospjeti moglo, da bi tada sveta rimska stolica, po svetom biću i opredieljenju svomu naš staroslavenski jezik u liturgiji zapadnih Slavena potvrdila i svetim svojim blagoslovom u izvor i zalog vječiti izmirenja i ujedinjenja dvijuh velikih crkva pretvorila".

Oluja na hrvatskom moru. O tomu pišu: Žestoke oluje, koje su zadnjih dana bjesnile po sjevero-talijanskoj ravnici, na neobičan su način pojaviše i na jadranskom moru. Tekar sada naknadno dolaze viesti o težkoj, pogibeljnoj plovitbi i brodolomih. Ljudi u Mletcih bijahu u brizi, što dulje vremena ne dolazi parobrodić „Friese", koji obći izmedju Trsta i Mletakah, za koji put treba samo 6 satih. Nu nevrieme uhvatilo parobrodić, a kapetan mu Ivančić moradijaše povući se u piransku luku na zahtjevanje putnikah, kojih je bilo oko četrdeset. Parobrodić je tu prenoćio, a tekar sutra dan nastavio put prema Mletkom. Putem se je morao boriti i največimi pogibelji, kojim ipak izmakou. Manje sretan bijaše trabakul „N a p r o d a k", koji je plovio iz Cresa u Mletke, nakrcan drvi. U noći s utorka na sriedu uhvati ga nevrieme prama ušću Tagliamenta, te ga baci proti obali. Noć bijaše tamna i burna, more je grozno hujalo i bjesnilo. Što im je god na putu stajalo, valovi su odnesli. Kapetan i vlastnik trabakula ne izgubi srčanosti; htijaše se povući natrag prama Istri. Nu prekasno. Valovi su ladju hitali kao orahovu ljusku, te ju s velikom snagom baciše na obalu. Nu sva se momčad a s njom i četrnaest-godišnja djevojčica i jedanaestgodišnji dječak — kapetanova djeca — sretno spasiše, te ih odnesoše u jednu kućicu. Svi bijahu oslabili, pozebli i izranjeni. Prije nego se je mogla ladja privezati, valovi ju zanesoše i kasnije o pećine razbiše u hiljade komadah.

Muha. To je malena crtica našeg suradnika R. Katalinića-Jeretova, koja je ugledala svjetlo u prvom broju ovogišnje „Prosvjete." U takvih sitnih crtica uspjeva izvrstno naš Jeretov, a dokaz je tomu najbolji, što ih je bilo više prevedeno na talijanski.

Muha pako bila je prevedena na talijanski i njemački, a kako sad čitamo u „N. L.", poljski književnik T. Sopodzko proveo je istu crticu na poljski u časopisu „Biesiada Literacka". Čestitamo našem Jeretovu!

Morski pas u Kvarneru. Pišu iz Opatije, da je u neposrednoj blizini luke voloske prošle sriede opažen veliki morski pas, koji se je bio približio jednoj barci, u kojoj su se nalazila 4 izletnika, medju njima dvie gospodje Poljakinje, jedna supruga zastupnika grofa Bonde. Veslači opazivši pogibelj, stadoše pucati iz samokresa u vodu, na što se je pogibeljni gost preplašio, te pobjegao dalje u pučinu. Isti dan poslije podne vidio se je valjda taj isti gost u blizini rta „mal tempo".

50.000 for. jest glavni zgoditak velike insbručke od 50 nvč. lutrije. Upozorujemo naše vriedne čitatelje, da će biti vucitba dne 26. oktobra.

Književnost.

Poziv na predplatu. Da se naša pjesma što više razširi i nauči po kajdah pjevati, da nadalje naši pjevači uviek budu uza se ko priručnik imali zbirku najljepših hrvatskih i slovenskih skladba, i napokon, da se pruži prilika i našemu patriotičnomu krasnomu spolu, koji se glasovir udara ili se inače glasbom bavi, da se njimi upozna, odlučila se je uprava hrvatskoga pjevačkoga družtva „Kolo" izdati u prikladnom formatu takovu pjesmaricu, koja bi sadržala do 150 zborova, — sve u partiturah — a obsezalado 25 štampanih araka.

Nu budnć da je izdanje ovakoga djela spojeno sa vrlo znatnimi troškovi, a „Kolo" — na žalost — ne razpolaže gotovinom, mora si on predplatom osigurati podmirbu svekoliko režije.

S toga se njegova uprava i obraća na sve ljubitelje miločujne hrvatske i slovenske pjesme uljudnom prošnjom, da se izvole pretplatiti na ovu pjesmaricu.

Ciena je broširanoj knjizi 1 for.

Novac se šalje upravi hrv. pjev. družtva „Kolo" u Zagrebu do 30 listopada 1893.

Sabirači dobivaju svaku desetu na dar.

Pjesmaricu uredjuje dobro poznati stručnjak i zborovodja „Kola", gosp. Nikola pl. F a l l e r uz pripomoć posebnoga odbora, sastavljenoga iz najvaljanijih pjevača i glazbenika zagrebačkih tako, da uprava „Kola" mirne duše preuzima svu odgovornost za ovo svoje djelo, — prvo ove ruke u našoj domovini.

U pjesmarici biti će najbolje i najradje pjevano skladbe hrvatskih skladatelja: braće Josipa i Gjure Eisenhuta (koji je baš potonji po svojih dražestnih četveropjevih i postao ljubimcem hrvatskoga naroda) Nikole pl. Fallera, Franje Grbića, Vilima Justa, Vjekoslava Klaića, Vatroslava Kolandera, Franje Sav. Kuhača, Vatroslava Lisinskoga, Slavoljuba Lžičara, Ferde Rusana, Armina Šrabca, Pavla Štosa, Dragutina Trišlera, Fr. Ser. Vilhara i Ivana pl. Zajca te slovenskih kompozitora: Antuna Hajdriha, dra. Benjamina Ipavca, Fr. Majera, Kamila Mašeka, Antuna Nedveda, Hugolina Sattnera, J. Vašaka i Antuna Foerstera.

Djelo štampati će na čvrstu i nekidljivu papiru novimi pismeni i notami i ukusno opremiti dobra glasa štamparija C. Albrehta, ter će se razašiljati u ožujku 1894.

Sgodnijom pisanicom ne može podarit ni „Kolo" svoj hrvatski narod, ni nas pojedinac bilo znanca ili prijatelja o Uskrsu buduće godine.

U Zagrebu, koncem rujna 1893.

Uprava „Kola".

Listnica uredničtva.

Gosp. I. P. Hvala Vam, pretekao Vas za danas drugi; u budućem broju ćemo izcrpiti; preporučamo se za buduće. Živio sokole!

Gosp. G. S. u N. Izvolite poslati ravno blagajniku u Volosko, g. dru. Andriji Stangeru. Prijateljski odzdrav!

Gosp. B. S. u Č. Hoće se još for. 2·50 do konca tek. godine. Živili!

Gosp. I. M. Za „Javnu zahvalu" primismo for. 3; predplatu dugujete nam za godinu 1892, 1893 i 1896. Zdravo!

Opomena.*)

Danas Vas, g. kazneni branitelju, R. C. u Trstu opominjem, da mi za osam dana svotu od 36 for. 86 novč. i 6% kamata od god. 1878., koju mi dugujete za koštu, vino i gotovih novaca šaljete, u protivnom slučaju objelodaniti ću Vaše cielo ime u listu „Naša Sloga", a zatim sudbeno proti Vam postupati.

Petrinja, dne 1. oktobra 1893.

Sa štovanjem

Jos. F. Glasser.

*) Za članko pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste
dobiva se uvjek u skladišču tvrdke 11
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Najbolje sredstvo

proti
kašlju in hripavosti,
kakor tudi
proti vsem drugim boleznim dihalnih organov so
(Znamka tovarne.) PASTILJE
antikataralične iz kotrama,
prirejene po lekarju
G. Piccoli v Ljubljani.
Te blažilne in odvajajoče pastilje je priporočati vsakomur, posebno pa onim, kateri pri izvrševanju svojih dolžnostih potrebujejo čist in močan glas, n. pr. propovednikom, učiteljem, pevcem itd. Naročbe se izvršujejo nemudoma proti povzetju. Zaloga v lekarnah: Leitenburg, Ravasini, Biasoletto, Serravallo in Praxmarer. 24—15

Teodor Slabanja
Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.
preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kao: moštranca, kaleža itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.
Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.
Ilustrirani cienik šalje franko.
Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko!
24—17

ESENCE

za bezodvlačno i nepogriešivo proizvadjanje svakojakih žestokih pića, finih stolnih likera te specialiteta razpošiljam izvrstnih vrsti.
Uz to nudjam octenu esencu, 80%, kemički čistu, za proizvadjanje ugodno močnog vinskog octa te običnog octa. Propise i plakate prilažem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.
Cienik šalje franko:
Carl Philipp Pollak, 4
tvornica specialiteta esence
Prag.
Traži se čestite zastupnike.

Ljekarna Trnkóczy
polag viećnice v Ljubljani 8—4
produje te danomice prvom poštom razašilje

Marijaceljske kapljice za želudac
odavna prokušana i poznata ljekarija sa čvrstećimi zdravećim uplivom kod poremećenog probavljanja, kod krča u želudcu i neprobavljivosti. — 1 staklen. vriedi 20 nč., ½ tuc. 1 for., tucet 2 for., 5 tuceta samo 8 for.

Predzadnji teden!
Predzadnji teden!
INOMOSTSKE SREČKE à 50 NVČ.
glavni dobitek 50.000 goldinarjev.
Srečke à 50 nč. priporočajo:
Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.
Predzadnji teden!
4 9

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.